พระธรรมเทศนา

ของ

เจ้าพระคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (วาสน) วัดราชบพิธ

แสดง

ในงานบำเพ็ญกุศลสัตตมวาร ที่ ๘

พระมหารัชชมังคลาจารย์ นิทฺเทสกเถร วัดสัมพันธวงศ์

คณะธรรมยุตจังหวัดปทุมธานี

พิมพ์อุทิศกุศลถวาย

ในการพระราชทานเพลิงศพ

รัชชมังคลาจารย์ นิทฺเทสกเถร วัดสัมพันธวงศ์

...พลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส พระนคร

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๐

พระธรรมเทศนา

ของ

เจ้าพระคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (วาสน) วัดราชบพิธ

แสดง

ในงานบำเพ็ญกุศลสัตตมวาร ที่ ๘

พระมหารัชมังคลาจารย์ นิทฺเทสกเถร วัดสัมพันธวงศ์

คณะธรรมยุตจังหวัดปทุมธานี

พิมพ์อุทิศกุศลถวาย

ในการพระราชทานเพลิงศพ

พระมหารัชมังคลาจารย์ นิทฺเทสกเถร วัดสัมพันธวงศ์

ณ เมรุหน้าพลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส พระนคร

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๐

ปูชนียบุคคล

พระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ วัดสัมพันธวงศ์ อดีตเจ้าคณะจังหวัดธนบุรี—นนทบุรี—ปทุมธานี (ธรรมยุต) เป็นผู้มีพระคุณโดยได้ปกครองคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดปทุมธานี ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขตลอดมา เป็นพระเถรที่คณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดปทุมธานีสักการะเคารพโดยสนิทใจ เพราะท่านได้ประกอบคุณความดีดำรงอยู่ในคุณธรรมสมเป็นปูชนียบุคคล เมื่อท่านได้มรณภาพลง เป็นเหตุให้คณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดปทุมธานี ผู้เคยอยู่ในอุปการะคุณของท่าน รู้สึกอาลัยในคุณความดีของท่าน จึงได้พร้อมกันสนองพระเดชตามความสามารถ อุทิศกุศลถวายสนองพระเดชพระคุณเป็นกตัญญูกตเวทิตาธรรม เพื่อประกาศคุณงามความดีให้ปรากฏเป็นลำดับมา

ในการพระราชทานเพลิงศพ พระเดชพระคุณท่านครั้งนี้ คณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดปทุมธานี จึงได้ร่วมกันพิมพ์พระธรรมเทศนา ของเจ้าพระคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดราชบพิธ ซึ่งแสดงในงานบำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๘ พระเดชพระคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ ที่คณะธรรมยุต

จังหวัดปทุมธานี อุทิศถวาย เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐ เพื่ออุทิศถวายส่วนกุศลสนองพระเดชพระคุณท่าน ด้วยความสักการะเคารพอย่างสูง

ขออำนาจกุศลบุญราศี ที่คณะธรรมยุตจังหวัดปทุมธานี ได้บำเพ็ญมาตั้งแต่ต้นจนวาระสุดท้าย จงดลบรรดาลในพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ ถึงซึ่งความสุขเกษมสำราญในสัมปรายภพสมควรแก่คติวิสัยทุกประการ

คณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดปทุมธานี

๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๐

นโม ตสฺส ภควาโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ

โย จ สเมติ ปาปานิ อณุํถูลานิ สพฺพโส สมิตตฺตา หิ ปาปานํ สมโณติ วุจฺจตี-ติ

บัดนี้ จะแสดงพระธรรมเทศนาเป็นธรรมมีกถาอนุโมทนา ในกุศลจริยาทักษิณานุประทานกิจ ซึ่งคณะธรรมยุตจังหวัดปทุมธานี อันมีพระครูโศภนธรรมประสาธน์ เจ้าคณะอำเภอสามโคกเป็นประธาน มีสมานฉันท์พร้อมเพรียงกันมาบำเพ็ญกุศล เพื่ออุทิศกัลปนาผลถวายแด่ท่านอดีตเจ้าคณะ จังหวัดธนบุรี นนทบุรี และปทุมธานี ผู้มีพระคุณ โดยได้ปกครองให้ความร่มเย็นเป็นสุขมาแล้ว บัดนี้ ท่านได้ถึงมรณภาพล่วงลับไปตามธรรมดาของสังขาร เป็นเหตุให้คณะสงฆ์ผู้เคยอยู่ในปกครองหรืออยู่ในอุปการะคุณของท่าน ปรารถนาจะสนองพระคุณตามความสามารถ จึงได้พร้อมเพรียงกันมาบำเพ็ญกุศล เพื่ออุทิศกัลปนาผลถวายสนองพระเดชพระคุณเป็นกตัญญูกตเวทิตาธรรม ประกาศคุณงามความดีของท่านที่ได้เคยปกครองให้ความร่มเย็นเป็นสุขมาแล้วในปางก่อน ท่านเจ้าคุณอดีตเจ้าคณะจังหวัดธรรมยุต คือท่านเจ้าคุณพระมหา-รัชชมังคลาจารย์ อดีตเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์นี้ เป็นพระเถรที่ควรสักการะเคารพของศิษยานุศิษย์ ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ เพราะท่านได้ดำรงชีวิตมาในสมณเพศตั้งแต่เป็นสามเณร ตลอด

จนถึงเป็นพระมหาเถรชั้นนี้ ท่านได้ประกอบคุณงามความดีควรเป็นเยี่ยงอย่างของศิษยานุศิษย์ตลอดทั้งท่านผู้เคารพนับถือว่าเป็นพระเถรที่มั่นคง ดำรงอยู่ในคุณธรรมสมเป็นปูชนียบุคคลในฐานะที่ท่านเป็นเจ้าอาวาสปกครองพระสงฆ์วัดสัมพันธวงศ์นี้ แม้ท่านจะไม่มีวิทยฐานะปรากฏว่ามีภูมิรู้ในชั้นไหน แต่ถึงอย่างนั้นท่านก็มีความสามารถปกครองวัดให้ความร่มเย็นเป็นสุขทั้งในส่วนฝ่ายบริหารและการศึกษา ทางฝ่ายบริหารนั้นก็จะเห็นได้ว่า ท่านได้ดำเนินจัดการให้มีความร่มเย็นเป็นสุขแก่พระภิกษุและสามเณร ให้มีศีลาจารวัตรเหมาะสมที่จะเป็นผู้ได้รับการเคารพนับถือจากพุทธศาสนิกชนทั่วไปตลอดจนบริเวณพระอารามซึ่งได้พยายามรักษาจัดให้ถูกสุขลักษณะ เป็นสถานที่น่ารื่นรมย์ ควรชมนมัสการแห่งหนึ่ง นอกจากนั้นในฝ่ายการศึกษาท่านได้พยายามจัดการศึกษา ทั้งฝ่ายนักธรรมและฝ่ายบาลี จนสามารถผลิตพระภิกษุและสามเณรในอารามนี้ ให้เป็นผู้มีความสามารถ จนมีพระเปรียญเอกเกิดขึ้นในพระอารามนี้ก็หลายรูป และยังได้ส่งพระเถระผู้มีความสามารถและมีคุณธรรมสมควรไปเป็นเจ้าอาวาสตามอารามต่างๆ อีกมากมาย ข้อนี้ ก็นับว่าเป็นความสามารถของท่านประการหนึ่ง และโดยเฉพาะ เมื่อท่านได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าคณะ

ธรรมยุต ปกครองภิกษุสามเณร ในจังหวัดธนบุรี นนทบุรี

และปทุมธานี ท่านก็ได้ดำเนินการบริหารให้ภิกษุ สามเณร ในจังหวัดนั้น ๆ ในตำบลนั้น ๆ อยู่ในระเบียบแบบแผนของคณะสงฆ์ ตลอดจนเป็นผู้หนักในธรรมวินัย ประพฤติตนให้สมกับความเป็นภิกษุที่ได้รับบำรุงจากทายก ทายิกาทั้งหลาย เช่นนี้ เมื่อท่านได้บำเพ็ญคุณงามความดีทั้งในส่วนการปกครองในวัดและการปกครองหมู่คณะ เมื่อทางคณะสงฆ์พิจารณาหาพระเถระผู้ทรงคุณความดีให้เป็นคณะกรรมการมหาเถรสมาคม ตามพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๕๐๕ ท่านก็เป็นพระเถรรูปหนึ่งที่ได้รับเข้าร่วมในคณะกรรมการท่าน ได้เต็มใจดำเนินการบริหารหมู่คณะด้วยความขยันหมั่นเพียร ซื่อตรงต่อหน้าที่เป็นอันดี คุณสมบัติเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นว่า ท่านบรรพชาอุปสมบทมาแล้ว หาได้หลงอยู่ในความสุขสบายของเพศสมณบรรพชิตเท่านั้นไม่ ท่านยังได้บำเพ็ญตนให้สมกับความเป็นสมณ เป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาเป็นอันดียิ่งในฐานะเป็นพระอุปัชฌายอาจารย์ ผู้ที่จะให้การบรรพชาอุปสมบทแก่กุลบุตรท่านก็ได้พยายามอบรมสั่งสอนให้เป็นผู้หนักในธรรมวินัย ให้มีการศึกษาเล่าเรียนและการประพฤติปฏิบัติตามสมควรแก่สภาพของผู้นั้น ๆ รวมความว่า ท่านเป็นผู้ดำเนินชีวิตเพื่อคุณประโยชน์แก่ผู้อื่นเป็นอันมาก ยากที่จะหาผู้อื่นเท่าเทียมทันได้ ทั้งนี้ก็อาศัยว่าท่านเป็นผู้มีความมั่นคงใน

สมณเพศเป็นอันดี มิใช่ประพฤติแต่เพียงอำนวยความสุขประโยชน์เพื่อผู้อื่นเท่านั้น ส่วนตัวของท่านก็ยังปรากฏว่าเป็นผู้หนักในธรรมวินัย และพยายามอบรมศึกษาในด้านรักษาอารมณ์ให้สงบระงับตามหลักแห่งกรรมฐานอยู่เสมอ ทุกคราวที่ว่างเว้นกิจการงานอื่น ๆ ท่านก็มักหาโอกาสปฏิบัติกรรมฐานตามสมควรแก่การเวลาที่จะพึงหาได้ นี่ก็แสดงว่าท่านพยายามอบรมบ่มนิสัยให้หนักแน่นในคุณธรรม ตามคำสอนของพระพุทธเจ้าประการหนึ่งแล้ว และยังได้ทำหน้าที่อุปการะ เกื้อกูล อุดหนุนแก่หมู่คณะให้มีความเจริญ มั่งคงเป็นที่น่าเคารพเลื่อมใสของพุทธศาสนิกชนทั้งหลายสืบไปอีกด้วย ข้อนี้พึงเห็นได้อย่างปฏิปทาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่พระองค์ได้ใช้พระชนม์ชีพบำเพ็ญประโยชน์เพื่อพุทธศาสนิกเป็นส่วนมากกว่าการบำเพ็ญประโยชน์ส่วนพระองค์ เมื่อพิจารณาถึงพระพุทธประวัติว่าพระองค์มีพระชนม์ ๘๐ ปี พระองค์ได้ใช้พระชนมาชีพเพื่อประโยชย์ส่วนพระองค์เพียง ๓๕ ปี นอกจากนั้นได้ทรงบำเพ็ญประโยชน์ให้เกิดแก่พุทธศาสนิกชนประกาศพุทธศาสนาขึ้นในโลกนับเวลาได้ถึง ๔๕ ปี ทั้งนี้ก็นับว่าควรจะเป็นเนติแบบฉบับของพุทธศาสนิกชนทั่ว ๆ ไปว่า เมื่อมีชีวิตเกิดมาในโลกนี้แล้ว ก็ควรที่จะแสวงหาคุณประโยชน์ให้แก่ชีวิตของตนเป็นหลักสำคัญก่อน เมื่อตั้งตนอยู่ได้คุณธรรม

พอสมควรแล้ว ควรพยายามหาประโยชน์เพื่อผู้อื่นให้เกิดขึ้น

ด้วย จึงจะนับว่ามีชีวิตเป็นคุณประโยชน์แก่ตนทั้งแก่บุคคลอื่น อาศัยนัยแห่งพระพุทธจริยานี้ ท่านเจ้าคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ ท่านได้บำเพ็ญคล้ายกับพระพุทธจริยามาแล้ว ข้อนี้ก็เป็นการแสดงให้เห็นว่า ท่านเป็นผู้เลื่อมใสมั่นคงในพระพุทธศาสนา เมื่อได้บรรพชาอุปสมบทขึ้นแล้ว ก็พยายามประพฤติปฏิบัติตนตามหน้าที่ของภิกษุ สามเณรที่ดี เพื่อเป็นศรีแก่พระพุทธศาสนาสืบต่อไป เพราะว่าบุคคลผู้บรรพชาอุปสมบทขึ้นแล้ว ถ้าไม่พยายามปรับปรุงนิสัยใจคอของตนให้เข้าหาตามแนวแห่งหลักธรรมวินัย ก็จะใช้นิสัยเดิมของตนซึ่งมากไปด้วยความโลภ ความโกรธ ความหลง จะเป็นการเสมือนหนึ่งว่าบ่อนทำลายพระพุทธศาสนาที่ดี ที่น่าเคารพนับถือให้เสื่อมทรามลงไป เพราะการย่อหย่อนในการประพฤติปฏิบัติของภิกษุสามเณรเป็นสำคัญ ทั้ง ๆ ที่ภิกษุสามเณรนั้น เมื่อจะบรรพชาอุปสมบทก็ได้แสดงว่าเป็นผู้มีความเลื่อมใสอยู่ในคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้พระองค์จะเสด็จดับขันธ์ปรินิพพานแล้วก็จริง แต่พระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ยังมีปรากฏอยู่ ตนมีความเชื่อความเลื่อมใสเห็นว่าเป็นคำสอนที่ดี สามารถจะชักจูงแนะนำให้ผู้ประพฤติปฏิบัติตามถึงความสุขความเจริญได้จริง เมื่อบวชแล้วก็ควรที่จะได้

ศึกษาให้รู้จักข้อสั่งสอนของพระองค์ท่านตามกำลังความสามารถ เลื่อมใสของชาวบ้านผู้บำรุงเพื่อจะได้เป็นแนวทางดำเนินชีวิตจิตใจของตน ปรับปรุงนิสัยเดิมให้เข้ากับหลักธรรมวินัยอยู่เสมอ เช่นนี้จึงจะชื่อว่าเป็นผู้บวชแล้ว ได้ปฏิบัติตนสมกับหน้าที่เพราะว่าเมื่อได้บรรพชาอุปสมบทแล้ว พุทธศาสนิกชนผู้เป็นทายกทายิกาย่อมเกิดความเลื่อมใสศรัทธา บำรุงด้วยอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ให้ความสะดวกสบายทุกประการ ถ้าภิกษุสามเณรผู้บรรพชาอุปสมบทขึ้นแล้วหลงในลาภสักการะ หาได้ก่อร่าง คุณงามความดี ให้เกิดขึ้นกับนิสัย ใจคอของตน หรือเปลี่ยนแปลงนิสัยใจคอของตนที่ไม่เหมาะสมกับคุณธรรมให้เหมาะสมกับคุณธรรมยิ่งขึ้น จะได้เป็นที่ปลาบปลื้ม ถ้ามัวหลงแต่ในลาภสักการะอยู่เท่านั้น ความดีหาได้เจริญขึ้นในอัธยาศัยสมกับสภาพของตนไม่ เช่นนี้ จึงชื่อได้ว่าเป็นการบ่อนทำลาย คือทำลายคุณธรรมความดีจากอัธยาศัยของตนเป็นเบื้องต้นก่อนแล้ว ต่อไปก็ย่อมจะบ่อนทำลายคุณธรรมความดีให้แพร่ขยายสืบต่อไปด้วย เพราะฉะนั้นการที่คณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดปทุมธานีได้มาปรารภการบำเพ็ญกุศล เพื่อสนองพระคุณท่านอดีตเจ้าคณะจังหวัด คือ ท่านเจ้าคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ในครั้งนี้ ก็นับว่าเป็นการเทอดทูนคุณงามความดีของท่าน ที่ได้เคยประพฤติปฏิบัติมาแล้วทั้ง ในส่วนตนและส่วนหมู่คณะควรถือเป็นเนติแบบอย่าง ที่ศิษยานุศิษย์ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต

จะพึงยึดถือดำเนินตาม ว่าท่านผู้หนักแน่นอยู่ในคุณธรรม หรือเป็นผู้ยึดหลักธรรมวินัยเป็นแนวดำเนินชีวิตตามเช่นนี้ แม้เมื่อยังมีชีวิตอยู่ก็ย่อมมีผู้สักการะเคารพนับถือถึงความมรณภาพล่วงลับไปตามธรรมดาของสังขาร ก็ยังมีผู้ระลึกถึงคุณงามความดีเป็นที่ชวนใจให้เคารพนับถือสืบต่อไปเป็นการประกาศน้ำใจที่หนักแน่นอยู่ด้วยคุณธรรม คือ กตัญญูกตเวทีประการหนึ่งด้วย เป็นการเทอดทูนคุณงามความดีของท่านให้ปรากฏยืนยาวสืบต่อไปอีกด้วย แม้ชีวิตร่างกายของท่านจะดับสูญสลายไปตามธรรมดา แต่ส่วนคุณธรรมความดีของท่านหาได้ดับสูญสลายไปเหมือนเช่นนั้นไม่ อันคุณความดีของผู้นับถือพระพุทธศาสนาก็อยู่ที่การประพฤติปฏิบัติบำเพ็ญตนตามคำสอนของพระองค์เป็นหลักใหญ่ คำสอนส่วนใดที่แนะว่าเป็นการประพฤติไม่ดี เป็นทุจริต เป็นบาป เป็นอกุศล แก่ผู้ประพฤติปฏิบัติได้รับความทุกข์ยากลำบากเดือดร้อนนานาประการเช่นนี้ พุทธศาสนิกชนทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตให้มีความเคารพเลื่อมใส ก็ต้องพยายามฝึกฝนอบรมนิสัย อัธยาศัยสันดานของตนไม่ฝ่าฝืนต่อคำห้ามเช่นนั้น พยายามละเลิกเพิกถอนปฏิบัติเป็นการละความชั่วที่มีอยู่ในตัวให้หมดไป ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คำสอนส่วนใดที่แนะว่าเป็นคุณงามความดีสมควรที่จะประพฤติปฏิบัติตามก็ต้องพยายามประพฤติปฏิบัติ

ตามไปกำลังความสามารถ เรียกได้ว่าเป็นผู้ละเว้นจากข้อที่ท่านห้าม ทำตามข้อที่ท่านแนะนำสั่งสอนอยู่เสมอ เช่นนี้ จึงจะนับว่าเป็นผู้บูชาคุณพระรัตนตรัย หรือบูชาพระพุทธเจ้า ด้วยการประพฤติดีปฏิบัติชอบ ซึ่งท่านยกย่องว่าเป็นการบูชาอย่างสูงอย่างถูกต้อง ท่านเจ้าคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ ท่านได้บำเพ็ญตนของท่านเป็นปฏิบัติบูชาด้วยการประพฤติดีปฏิบัติชอบเมื่อพิจารณาถึงอัธยาศัยของท่านแล้ว จะเห็นได้ว่าท่านเป็นผู้หนักอยู่ในการประพฤติธรรม และพยายามละเลิกเพิกถอนส่วนที่เป็นกิเลส ตัณหา อาสวะ ให้หมดไปจากสันดานของท่านอยู่เสมอ ภิกษุผู้ดำรงคุณธรรมเช่นนี้สมเด็จพระผู้มีพระภาคฯ ก็ได้ตรัสสรรเสริญไว้ตามนัยนิปเขปบทเบื้องต้นว่า โย จ สเมติ ปาปานิ อณุํถูลานิ สพฺพโส เป็นต้น มีใจความว่า "ผู้ใดระงับบาปน้อยใหญ่ได้ โดยประการทั้งปวงท่านเรียกผู้นั้นว่า สมณะ" เพราะเป็นผู้ระงับบาปทั้งหลายได้ดังนี้ คำว่า "สมณะ" มักหมายรู้เป็นเป็นสามัญว่า "ที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุหรือบรรพชิต" เท่านั้น ยังเป็นความเข้าใจอยู่ในวงแคบส่วนที่พระองค์ทรงมุ่งหมายนั้นมุ่งหมายตลอดทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต เพราะไม่ทรงนับบุคคลที่ขาดวัตรจริยา ชอบพูดพล่อย ๆ ประกอบด้วยริษยา และมีโลภะ มีศีรษะโล้นว่าเป็นสมณะ หากแต่ทรงมุ่งหมายถึงคุณธรรมที่ประพฤติปฏิบัติอยู่

ประจำอัธยาศัยเป็นสำคัญ คือผู้ใดจะเป็นคฤหัสถ์ ชาย หญิง เด็ก ผู้ใหญ่ เศรษฐี เข็ญใจ หรือบรรพชิตนักบวชประพฤติพรหมจรรย์ ทั้งนวกะ มัชฌิม เถระก็ตาม ระงับบาปน้อยใหญ่ตามพระธรรมวินัยเสียสิ้นได้ โดยประการทั้งปวงท่านเรียกผู้นั้นว่า สมณะ หมายถึงผู้สงบระงับบาปทั้งหลายทั่วไปทั้งหมด ไม่เฉพาะแต่นักบวชทรงเพศบรรพชิตเท่านั้น เพราะโดยทั่วไปพระพุทธองค์มิได้มุ่งหมาย ยกย่อง เชิดชูบุคคลแต่เพียงอาศัยชาติตระกูล หน้าที่ รูปร่างลักษณะผิวพรรณ หากทรงมุ่งถึงคุณธรรมที่ประจำอัธยาศัยของบุคคลนั้นๆ เป็นสำคัญที่ควรยกย่องเชิดชู เช่นพระพุทธภาษิตมากแห่งว่า "บุคคลจะชื่อว่าเป็นบัณฑิต เพราะพูดได้มากด้วยเหตุต่าง ๆ ก็หามิได้" ผู้ที่ไม่มีเวร ไม่มีภัย เราเรียกว่า บัณฑิตดังนี้ก็มี บุคคลกล่าวได้มากด้วยเหตุมีประการเท่าใด จะชื่อว่าเป็นผู้ทรงธรรมด้วยเหตุมีประมาณเท่านั้นก็หามิได้ ส่วนเมื่อผู้ใดฟังแล้วแม้เล็กน้อยเห็นธรรมะอยู่ด้วยใจ หรือไม่ดูหมิ่นธรรมะผู้นั้นแลชื่อว่าทรงธรรมดังนี้ก็มีบุคคลชื่อว่าผู้เฒ่าเพียงแต่ผมหงอกเท่านั้นก็หามิได้ วัยของเขาแก่หง่อมแล้วเราเรียกว่า แก่เปล่าส่วนคุณธรรมคือความจริง ธรรมะ ความไม่เบียดเบียฬความสำรวมความสงบ มีอยู่ในผู้ใด ผู้นั้นแลชื่อว่าไม่มีเครื่องมัวหมองใจ มีความฉลาด เราเรียกเขาว่า ผู้เฒ่า

ดังนี้ก็มี โทษคือริษยา ตระหนี่ เขามักอวดตน ใครตัดรอนถอนรากทิ้งเสียได้ ย่อมชื่อว่าละทิ้งโทษมีปัญญา เราเรียกว่าผู้มีรูปสวยดังนี้ก็มี พระพุทธภาษิตเหล่านี้จึงเป็นอันสนับสนุนคำว่า สมณะผู้สงบระงับเว้นจากบาปทั้งหลายนั้นหมายรวมทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิต เพราะมูลฐานของคุณงามความดีอย่างแท้จริง อยู่ที่อัธยาศัยของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ หากอัธยาศัยขาดหลักธรรมะเช่นขาดความละอายใจตนเองต่อความทุกข์ประพฤติทุจริตทั้งหลาย พร้อมทั้งขาดความเกรงกลัวต่อผลความทุจริตตามที่เรียกว่าขาดหิริโอตัปปะเสียแล้ว หรือกฎหมายฝ่ายบ้านเมืองที่ตราออกมาจะมีจำนวนมากมาย กำหนดโทษผู้ละเมิดไว้สูงส่งเพียงไรก็ตาม ก็หาคุ้มครองบุคคลได้สนิทเหมือนคุณธรรมไม่ เพราะมุ่งความสงบราบคาบแต่ด้านเกี่ยวกับวัตถุเป็นสำคัญ เหตุนี้สมเด็จพระผู้มีพระภาคเมื่อตรัสถึงสมณะ จึงมิทรงหมายผู้มีศีรษะโล้นครองเพศบรรพชิตเท่านั้น หากทรงหมายถึงบุคคลทั้งหลายทั่วไปผู้ที่มีคุณธรรมระงับบาปน้อยใหญ่ได้โดยประการทั้งปวง ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตชาย หญิง ว่าเป็นสมณะได้เสมอเหมือนกันหมด ส่วนบาปน้อยใหญ่ที่ทรงสอนให้ระงับนั้น ได้แก่การขาดหิริโอตตัปปะประจำอัธยาศัย นิยมประพฤติแต่ความลำเอียง ขาดความยุติธรรม เพราะรัก โกรธ กลัว หลง และ

ขาดพรหมวิหารธรรมอันนำให้ขาดผู้ใหญ่ชั้นบุพพการี และขาดอัธยาศัยกตัญญูกตเวที จะมีแต่ความร้ายกาจลบหลู่คุณท่านตีเสมอ โอ้อวด หวดื้อ แข่งดี ถือตัว เป็นอันธพาลทั่วไป เมื่อระงับส่วนบาปประการเหล่านี้ โดยเฉพาะเพียงอบรมหิริ-โอตตัปปะให้เกิดเป็นคุณธรรมประจำอัธยาศัยได้เช่นนี้ ความสงบสุขสมบูรณ์ย่อมจะบังเกิดอย่างกว้างขวาง เพราะหิริโอต-ตัปปะคุ้มครองรักษาโลกได้สนิทยิ่งกว่าอาชญาอื่นใดทั้งสิ้น ท่านเจ้าคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ อดีตเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์นี้ เมื่อได้พิจารณาถึงคุณสมบัติของท่าน จะเห็นได้ว่าท่านเป็นผู้มีน้ำใจหนักแน่น ในการจะประพฤติปฏิบัติพรหมจรรย์ให้ได้ผลจนสุดความสามารถ ท่านจึงได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ในการแนะนำสั่งสอนศิษยานุศิษย์ ให้งดเว้นจากการประพฤติความชั่ว และตั้งตนอยู่ในความดีให้สมกับความเป็นสมณะผู้สงบระงับจากบาปน้อยใหญ่อยู่เสมอทั้งท่านเองก็พยายามประ-พฤติตนให้เป็นแบบอย่างในการที่จะละชั่วประพฤติชอบ ให้สมกับความเป็นภิกษุเป็นสมณะบรรพชิตในพระพุทธศาสนาอยู่ตลอดมา จึงทรงคุณควรเป็นที่เคารพนับถือกราบไหว้บูชาของศิษยานุศิษย์ด้วยความเต็มใจ เพราะฉะนั้นในการที่คณะสงฆ์คณะธรรมยุตจังหวัดปทุมธานี มีสมานฉันท์มาพร้อมเพรียงกันมาบำเพ็ญในคราวนี้ เพื่ออุทิศส่วนกุศลถวายสนองพระเดชพระ

คุณท่าน ก็นับว่าเป็นผู้เทอดทูนผู้ที่ทรงคุณงามความดีสมเป็นสมณะ ให้เป็นที่ประจักษ์เป็นตัวอย่าง เป็นเนติ แก่ศิษยานุศิษย์ทั้งหลายสืบต่อไป

ขออำนาจกุศลบุญราศีทักษิณานุประทาน ที่คณะธรรมยุตจังหวัดปทุมธานี ได้พร้อมเพรียงกันบำเพ็ญเพื่อประมวลวิบากสมบัติทั้งปวงอุทิศถวายแด่ท่านเจ้าคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ อดีตเจ้าคณะจังหวัดธนบุรี นนทบุรี และปทุมธานี ให้ประสบความสุข จำเริญ ในสัมปรายภพตามควรแก่คติวิสัยทุกประการ ในอวสานแห่งพระธรรมเทศนาพระสงฆ์จะได้สาธยายปกิณณกะคาถาโดยสรภัญญวิธี เพื่อเพิ่มพูนกุศลบุญราศีอีกส่วนหนึ่งด้วยประการ ฉนี้

ที่ ๒๐/๒๕๑๐

สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสามโคก (ธรรมยุต)
วัดจันทน์กะพ้อ ปทุมธานี

๑๙ มิถุนายน ๒๕๑๐

เรื่อง ขอบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายพระเดชพระคุณพระมหารัชช-มังคลาจารย์

เรียน พระครูปลัดสุวัฒนมงคล วัดสัมพันธวงศ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการบำเพ็ญกุศล ๑ ฉบับ

ด้วยคณะธรรมยุต อำเภอสามโคก—เมือง—ลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีความประสงค์ จะบำเพ็ญกุศลสัตตมวารที่ ๘ อุทิศถวายพระเดชพระคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ อดีตเจ้าคณะจังหวัดธนบุรี—นนทบุรี—ปทุมธานี (ธรรมยุต) ซึ่งตรงกับวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐ ตามกำหนดการที่ได้ส่งมาถวายพร้อมหนังสือนี้ด้วยแล้ว ถ้าหากไม่ขัดข้อง ขอได้โปรดแจ้งให้ทราบด้วย จะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ด้วยความนับถือ

(พระครูโศภนธรรมประสาธน์)

เจ้าคณะอำเภอสามโคก (ธรรมยุต)

ที่ ๗๔/๒๕๑๐

วัดสัมพันธวงศ์ พระนคร

๒๓ มิถุนายน ๒๕๑๐

เรื่อง การรับบำเพ็ญกุศลสัตตมวาร ที่ ๘

เรียน ท่านพระครูโศภนธรรมประสาธน์

อ้างถึง หนังสือที่ ๒๐/๒๕๑๐ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๑๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง เรื่องคณะสงฆ์ธรรมยุตอำเภอสามโคก—เมือง—ลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี ประสงค์จะบำเพ็ญกุศลสัตตมวาร ที่ ๘ ซึ่งตรงกับวันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐ รายละเอียดตามกำหนดการที่ส่งมานั้นทราบแล้ว

ผมได้นำเรื่องเรียนท่านเจ้าคุณพระราชปัญญากวี ผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศ์ ให้ทราบเรื่องโดยตลอดแล้ว มีบัญชาให้ผมตอบให้ทราบว่า ทางวัดสัมพันธวงศ์ไม่ขัดข้อง สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับการนิมนต์พระและอื่น ๆ ถ้ามีประสงค์จะให้ทางวัดช่วยจัดการอย่างไรก็ขอได้กรุณาแจ้งให้ทราบด้วย ก็จักเป็นพระคุณอย่างสูง

อนึ่ง คณะศิษย์วัดสัมพันธวงศ์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาที่คณะสงฆ์ธรรมยุต อำเภอสามโคก-อำเภอเมือง—อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี มีต่อพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณในโกศ เป็นอย่างยิ่ง เพราะฉนั้นจึงเรียนมาเพื่อทราบ

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระครูปลัดสุวัฒนมงคล)

กรรมการสงฆ์วัดสัมพันธวงศ์

ที่ ๒๑/๒๕๑๐

สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสามโคก (ธรรมยุต)
วัดจันทน์กะพ้อ ปทุมธานี

๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๐

เรื่อง บำเพ็ญกุศลอุทิศถวายพระเดชพระคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์

เรียน เจ้าอาวาสวัดธรรมยุตอำเภอสามโคก-เมือง-ลาดหลุมแก้วทุกวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการบำเพ็ญกุศล ๑ ชุด

อนุสนธิ หนังสือที่ ๑๕/๒๕๑๐ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๑๐ เรื่องบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายพระเดชพระคุณพระมหารัชชมังคลาจารย์ อดีตเจ้าคณะจังหวัดธนบุรี–นนทบุรี–ปทุมธานี (ธรรมยุต) ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

บัดนี้ทางสำนักวัดสัมพันธวงศ์ได้แจ้งมาแล้วว่า การบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายนั้นเป็นสัตตมวารที่ ๘ ซึ่งตรงกับวันพฤหัสบดีที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐ ได้ส่งกำหนดการมาถวายพร้อมหนังสือนี้ด้วยแล้ว

ฉะนั้น จึงแจ้งมาเพื่อทราบ และขอให้ท่านเจ้าอาวาสทุก ๆ รูป ได้ไปร่วมบำเพ็ญกุศล ตามกำหนดวันเวลาและสถานที่ดังกล่าวในกำหนดการนั้น โดยพร้อมเพรียงกันด้วย

ขอถวายความนับถือ

(พระครูโศภนธรรมประสาธน์)

เจ้าคณะอำเภอสามโคก (ธรรมยุต)

กำหนดการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวาย

พระมหารัชชมังคลาจารย์ (นิทุเทสกเถร)

ณ ศาลาประดิษฐานโกเศศพ วัดสัมพันธวงศ์

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐

เวลา ๙.๐๐ น. พระวินัยสาทร นำวางดอกไม้เทียนแพ เครื่องสักการะศพ

เวลา ๙.๓๐ น. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์แสดงพระธรรมเทศนา ๑ กัณฑ์จบแล้วพระสงฆ์ ๔ รูป สวดคาถาธรรมบรรยาย

เวลา ๑๐.๓๐ น. พระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ ๑๐ รูป สวดมนต์

เวลา ๑๑.๐๐ น. ถวายอาหารบิณฑบาตเพลแด่พระสงฆ์ ประมาณ ๕๐ รูป

เวลา ๑๒.๓๐ น. พระสงฆ์วัดสัมพันธวงศ์ ๒๐ รูป สวดมาติกา—บังสุกุล

เวลา ๑๙.๓๐ น. พระสงฆ์สามัญ ๔ รูป สวดพระอภิธรรม จนถึงเวลา ๒๑.๐๐ น.

พระแสดงธรรมและสวดมนต์

เจ้าพระคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดราชบพิธ แสดงพระธรรมเทศนา

รายนามพระสวดมนต์

๑. พระพรหมมุนี วัดราชผาติการาม
๒. พระสาสนโสภณ วัดบวรนิเวศวิหาร
๓. พระธรรมธัชมุนี วัดเทพศิรินทราวาส
๔. พระธรรมโสภณ วัดบวรนิเวศวิหาร
๕. พระเทพวราภรณ์ วัดบวรนิเวศวิหาร
๖. พระราชธรรมโสภณ วัดเครือวัลย์
๗. พระราชวราลังหาร วัดบวรนิเวศวิหาร
๘. พระนิภากรกิตติพิลาส วัดตรีทศเทพ
๙. พระญาณเวที วัดบวรมงคล
๑๐. พระครูปลัดอาจารยวัฒน วัดเทพศิรินทราวาส

พระสวดมาติกาบังสุกุล

๑. พระสงฆ์วัดสัมพันธวงศ์ ๒๐ รูป

พระสวดพระอภิธรรม

๑. พระสงฆ์รามัญ ๔ รูป

พระสวดรับเทศน์

๑. พระสงฆ์วัดราชบพิธ ๔ รูป

รายนามผู้ร่วมบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายพระเดชพระคุณ
พระมหารัชชมังคลาจารย์

อดีตเจ้าคณะจังหวัดธนบุรี –นนทบุรี– ปทุมธานี (ธรรมยุต)

วัดสัมพันธวงศ์ พระนคร

๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐

---

๑. พระครูโสภนธรรมประสาธน์ วัดจันทน์กะพ้อ รับถวายของพระเทศน์ ปวารณาเท่าราคา ๓๕๐ บาท

๒. พระวินัยสาทร วัดสำแล ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด ปวารณาเท่าราคา ๒๐๐ บาท

๓. พระครูปทุมสมาจาร วัดปทุมทอง ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด สบง ๔ ผืน ปวารณาเท่าราคา ๓๐๐บาท

๔. พระครูโกวิทวรคุณ วัดเจดีย์ทอง ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด สบง ๕ ผืน ปวารณาเท่าราคา ๓๐๐ บาท

๕. พระครูธรรมวุฒิกร วัดบัญจทายิกาวาส ปวารณาเท่าราคา ๑๘๐ บาท

๖. พระครูเมธังกร วัดสุวรรณจินดาราม ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด สบง ๑๐ ผืน ผ้าเช็ดตัว ๔ ผืน ปวารณาเท่าราคา ๓๒๐ บาท

๗. พระครูสมุห์อำภา วัดศาลาแดงเหนือ ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด สบง ๓ ผืน ปวารณาเท่าราคา ๒๐๙ บาท

๘. พระครูใบฎีกาเจี้ยง วัดบางเตยนอก ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด ปวารณาเท่าราคา ๑๗๕ บาท

๙. เจ้าอธิการเลื่อน วัดพลับ ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาดปวารณาเท่าราคา ๑๐๐ บาท

๑๐. พระอธิการสงบ วัดเมตตารางค์ ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด สบง ๔ ผืน ปวารณาเท่าราคา ๑๗๕ บาท

๑๑. พระอธิกาแถม วัดท้ายเกาะใหญ่ ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด ปวารณาเท่าราคา ๑๗๕ บาท

๑๒. พระอธิการบุญธรรม วัดสามัคคียาราม ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด ปวารณาเท่าราคา ๑๗๕ บาท

๑๓. พระเพิ่ม วัดโบสถ์ ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด ปวารณาเท่าราคา ๑๗๕ บาท

๑๔. พระแถม วัดโคก ไตร ๑ ไตร เครื่องไทยธรรม ๑ ถาด สบง ๕ ผืน ปวารณาเท่าราคา ๒๐๐ บาท

๑๕. คุณพล จุฑางกูล ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี ๔๐๐ บาท

๑๖. ร้านอาหารนามชัย พระนคร ๒๐๐ บาท

บัญชีรายจ่าย

ในการบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายพระเดชพระคุณพระมหารัชมังคลาจารย์

อดีตเจ้าคณะจังหวัดธนบุรี—นนทบุรี—ปทุมธานี (ธรรมยุต)

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐

ลำดับ	รายการจ่าย	จำนวนเงิน		หมายเหตุ
		บาท	ส.ต.	
๑	ถวายพระเทศน์ ๑ องค์	๒๐๐	—	
๒	ถวายพระสวดรับเทศน์ ๔ องค์	๑๖๐	—	
๓	ถวายพระสวดมนต์ ๑๐ องค์	๕๐๐	—	
๔	ถวายพระสวดมาติกา—บังสุกุล ๒๐ องค์	๔๐๐	—	
๕	ถวายพระสวดพระอภิธรรม ๔ องค์	๑๖๐	—	
๖	ค่าดอกไม้จัดหน้าโกศศพและถวายพระ	๕๒๕	—	
๗	ค่าอาหารคาว—หวานถวายพระและศิษย์	๑๐๐๐	—	

ลำดับ	รายการจ่าย	จำนวนเงิน		หมายเหตุ
		บาท	ส.ต.	
๘	ค่าน้ำดื่มตลอดงาน	๑๕๐	—	
๙	ค่ากระดาษแก้ว	๑๓	—	
๑๐	ค่ารถรับ—ส่ง พระพิธี	๘๐	—	
๑๑	ค่าจัดเครื่องไทยธรรมถวายพระสวดรับเทศน์ ๔ ชุด	—	—	พระครูปลัดสุวัฒน-มงคล วัดสัมพันธงศ์ จัดถวาย
	รวมจ่าย	๓๑๘๘	—	

หมายเหตุ

รายรับทั้งหมด	๓๖๓๔	—
รายจ่ายทั้งหมด	๓๑๘๘	—
คงเหลือยกไปเป็นค่าพิมพ์หนังสือ	๔๔๖	—

รายนามผู้ร่วมการกุศลพิมพ์หนังสือ

ยอดยกมา ๔๔๖ บาท

๑. ไวยาวัจกร พระครูโศภนธรรมประสาธน์ วัดจันทน์กะพ้อ ๑๐๐ บาท

๒. ไวยาวัจกร พระวินัยสาทร วัดสำแล ๑๐๐ บาท

๓. ไวยาวัจกร พระอธิการบุญธรรม วัดสามัคคียาราม๑๐๐บาท

๔. ไวยาวัจกร พระครูเมธังกร ๕๐ บาท

๕. ไวยาวัจกร พระครูปทุมสมาจาร ๕๐ บาท

๖. ไวยาวัจกร พระครูใบฎีกาเจี้ยง วัดบางเตยนอก ๕๐ บาท

๗. ไวยาวัจกร พระครูสมุห์อำภา วัดศาลาแดงเหนือ ๙๓ บาท

๘. ไวยาวัจกร พระครูโกวิทวรคุณ วัดเจดีย์ทอง ๕๐ บาท

๙. ไวยาวัจกร พระอธิการสงบ วัดเมตาราง ค์ ๔๐ บาท

๑๐. ไวยาวัจกร พระอธิการแถม วัดท้ายเกาะใหญ่

๑๑. ไวยาวัจกร เจ้าอธิการเลื่อน วัดพลับ ๕๖ บาท

๑๒. ไวยาวัจกร พระเพิ่ม วัดโบสถ์

๑๓ ไวยาวัจกร พระแถม วัดโคก ๕๐ บาท

รวมรับ

ค่าพิมพ์หนังสือจำนวน ๒,๐๐๐ เล่ม

เป็นจำนวนเงิน ๑,๒๗๐ บาท

รับรองตามนี้

พระครูโศภน ฯ

๒๐ พ.ค. ๑๐

พิมพ์ที่ ร พ. ทวีกิจการพิมพ์ 124/1 ถนนศิริพงษ์ พระนคร

นายจำลอง พิศนาคะ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ย. 10